

Hajnal Csaba
(1969, Mór)
író, szoftverfejlesztő,
Budapesten él

Hajnal Csaba

Pincesori fesztivál

Csacsogó seregélyraj csapott fel a meggyfákról. Barta Laci az üres műanyagvödörrel hadonászott a madarak felé a telek elejére érve. Füttyögetett, káromkodott, ráadásul erősen izzadt. Etelka, a felesége csitította. Hiába a hőség, az asszony ragaszkodott a friss meggyhez. Nyerni akart a rétesével másnap, a pincesori fesztiválon a házi sütemények versenyén. Barta bepréselte magát a kis szerszámtárolóba, megint káromkodott, előhúzta a kétágú létrát meg a hokedlit, a vödröknek vaskampókat. Etelka kirázta a kötényeket, nyakukba kötötték, aztán sorba szedték a telken a meggyfákat. Tízrúdnyi réteshez vettek lisztet, zsírt, annyihoz legalább öt kiló meggy kellett, meg másik öt-tíz kiló a rumos befőtthez és a fagyasztóba.

Kora délutánra végeztek, még dologidőben indultak haza az öreg Skodával és a teleszedett vödrökkel, ládákkal a cementgyári lakótelepre. Felcipekedtek, megebédeltek. Barta ledőlt volna, de nem lehetett, sok teendő várt rájuk. Kávéztak, aztán Etelka megmosta az első vödör meggyet, egy vájdlingba tette, ketten gyorsan leszárasták egy másikba. Alig járt a levegő, Bartáról folyt a víz, kibújt az ingéből. Sört bontott, bekapcsolta a rádiót, politikai betelefonálás műsort keresett, leült az asztalhoz, és nekilátott a magozóval az első adag meggynek. Csattogtatta a gépet, hullottak a szemek a tálba. Amikor kifogyott, újakat tett bele. Olykor kiürítette a magtartályt a szemébe. Unta az egészet, Etelka meg csak adogatta az újabb adagokat. Nyomta a magozót egyre szaporábban, haladni akart, a meggyeszemek csak úgy tülekedtek az adagolórésbe. Etelka rubensi alkatával forgolódott mellette az apró konyhában. Gyúrni

kezde a rétestésztát, ahhoz is hely kellett az asztalkán. Barta összébbr húzta a tálakat, legszívesebben lement volna a garázssorba bütykölni, vagy valamelyik garázsszomszédal beszélgetni, otthagynva a rétesütést és az egész fesztivált a hülye süteményversennyel együtt. Csak rakta és rakta egyre türelmetlenebbül a magozóba a meggyet, pedig semmi más dolga nem várta, a fél tízes vonat érkezéséig pedig több óra maradt még. A magozógép szakadatlan szuszogott és kattogott a keze alatt, a csapkodásban a földre és a falra is fröccsent a meggyeszemekből. Figyelj már oda, szólt rá Etelka, és egy ronggyal letisztogatta a falat és az asztalt, aztán kifúrta magát a konyhapult és Barta szörös válla között. Megjelent a felmosóval, benyúlt az előszobából, és két húzással tiszta lett a PVC padló. El sem rakta a felmosót, visszafúrta magát a konyhába a dacos Barta mellett. Cigit gyújtott, a füstöt kifújta a nyitott ablakon, és messzire bámult a főút irányába. Egész este alig szóltak egymáshoz.

Barta az óráját leste, mikor kell indulnia a lányáért. Ahogy végzett az utolsó adag meggyel, derékig megmosakodott, tiszta inget kért, és elindult az állomásra. Kocsival már nem mehetett, ivott délután, de amúgy is mozogni akart. Mélyeket lélegzett az utcán, még nyújtózott is, elmacskásodtak a lábai a hosszú üléstől. Felnézett az ablakokra, ahogyan számította, Etelka nem állt kint, nem figyelte. Barta belépett az Arénába, az első garázssor egyik garázsából kialakított törpe italbárba. Általában ott találkoztak a helyiek, főleg nyáron jöttek össze gyakran a ráérők. Barta megivott egy pohár jéghideg sört, meg két rövidet fedésnek, és elkérte

Juhásztól, az Aréna tulajdonosától másnapra az összecukható kempingasztalát, meg hozzá pár széket, amiket az utcára szokott kitenni, amikor túlcsoordul a sok vendégtől a helyiség, arra tálal a zsűrinek meg a versenytársaknak holnap az asszony a fesztiválon, magyarázta, majd jövök értük délelőtt kocsiival. Aztán sietnie kellett, kilépett, elbeszélgették az időt. A mellkasa megint szorított pár napja, megcsapkodta a szíve táját, mélyeket lélegzett. Nem beszélt erről Etelkának, volt épp elég dolga a sütéssel, konyhával, nem akarta elvenni a ver-

A kastély (4). Az öregek a keresztútnál

senykedvét és elrontani a hangulatát. Úgy is sokat kell dolgoznia a városban, a szupermarketben, évek óta hiányzik neki a társaság, a nyugdíjban kiszakad ebből az ember, én megértem, gondolta Barta, hadd süssön, hadd élvezze, ha szeret ezzel vesződni.

Háromnegyed tíz után futott be a vonat a határfolyó menti, kátrányszagú állomásra. Jegypénztár nélküli megálló, néma maradt a hangosbemondó. Percnyit sem állt a szerelvény. A jány, ahogyan Barta szólította Andit, egy ismeretlen férfival szállt le. Úgy tízen kapaszkodtak fel az utaskocsikra. Tükkölt egyet a 2040-es járat motorvonata, majd nekilendült a még forró síneken, és eltűnt, mintha ott sem lett volna. A barátom, Imre, mutatta be Andi a férfit. A két férfi kezet fogott, aztán a kikapocsott, szűk ösvényen megkerülték az állomás méla, lelakatolt épületét. Andi gyakran látogatta az apját, de sokadszorra is megborzonzott a gazdátlan, bodzabokrokba burkolózó bakterházról, a bakterház málló kőkerítésétől, a vegetáló konyhakertjétől, a lámpasor félhomályába rejtőző, kicsapott ajtajú tyúk- és disznóólak tátongásától.

Barta a hazaúton lassította a járásukat, úgy tett, mintha fájna a dereka, pedig csak a visszerei feszültek. Nem szeretett volna túl korán hazaérni, hadd töltse, tekerje, kenegesse, süsse csak Etelka a rétesrudakat. Imre be akart vágódni Bartánál, mégiscsak Andi apja, ki tudja, hogyan alakul. Felkészült Kartalanból és a történelméből, pontosan tudta, merre esik a cementgyár, ami három emberöltővel korábban kisvárost hizlalt a községből, és mutatta, merre esett az eredeti központ a főtérrel, kisboltokkal, iskolával, a két templommal, két kocsmával, községházával, a dalárda épületével, tűzoltószertárral még az avított, túlhaladott időkben. Fotókat is talált a neten, újságotla Bartának, látott olyat, amin Gerő beszél egy jókora emelvényen kalapban, elegáns hosszú kabátban állva sokadmagával a cementgyár udvarán, felettük hatalmas transzparens dagad büszkén,

eredetiben biztosan vérvörös lehetett, fehér betűkkel, amin megköszönik a dolgozóknak, hogy az októberi szocialista forradalom harminchatodik évfordulójára, rekord idő alatt felépítették a gyárat, körben, alattuk, szanaszét meg az a sok sovány ember, férfiak, férfias asszonyok, szedett-vedett, kopott munkásruhában, szinte vigyázállásban, milyen röhejes ez már, nevetett Imre. De Barta nem nevetett. Azon a képen talán az apja is ott áll a tömegben, sőt, akár még ő maga is rajta van, a legszélén, az anyja karjában. Abban biztos volt, hogy az apja elégedetten mosolygott, amikor a fotós elkattintotta a fényképezőgépet, mert kiszakadhattak otthonról, nem kellett se a földdel vesződni, se kubikusnak állnia, a bátraknak, az akkori fiataloknak a gyár jelentette a kitörést, fűtött és tiszta lakást, biztos fizetést, és mindezekért három műszakban is jókedvűen vonultak a gyár ziháló, morgó falai közé, vagy akár fagyoskodtak bármelyik nagykutya hársány beszéde alatt. Hányszor, de hányszor halotta az apjától, hogy a világon a beton a legtöbbet használt anyag a víz után, maradjon csak ő is itt, cemente mindig lesz kereslet, olyat nem adhat a Jóisten, hogy bezárják a gyárat. Akkortájt épült meg a lakótelep régi része a cementgyár fölé, felhúzták a lankás domboldalra, a kocka formájú, háromszintes téglaházakkal, lent két munkásszálló meg egy szálloda, a kikötő, és a máig használt vasúti teherpályaudvar.

Csend ereszkedett közéjük, Imre jobbnak látta hallgatni. Lassan lépdelték felfelé, Andi végül beszélni kezdett. Barta vidámnak találta a lány hangját. Igyekezett figyelni, de Andi nagyon gyorsan beszélt. A lánya élete éppen olyan lassan emelkedett, mint a sikátor, amin a lakáshoz tartottak éppen. Pesten dolgozott egy Parlamenthez közeli utcában egy nemzetközi ügyvédi irodában, felvette gyakornoknak a nagymenő német ügyvéd, bizonyos Windisch doktor. Előtte évekig élvezte Pesten a fiatalságát, szabadságát, ha kellett, tüntetni járt, kü-

A kastély (3). Frieda

lönféle lapoknak, hírportáloknak dolgozott. Összehozott egy leleplező cikksorozatot, bukkott az egyik kerületi polgármester, micsoda siker, ujjongott a lánya akkor, végre státuszom lesz a kiadónál, büszkélkedett apjának, de nem lett, egyre kevésbé keresték munkákkal, továbbra is káposztásmegyeri albérleti szobájában szorongott, és esténként valami kis híg levest főzött magának titokban a villanyrezsón másnapra, hogy azt se kelljen ételbárban vennie. Alkalmi megbízásokból élt, szájbarágós

honlapokra írt naponta úgynevezett tartalmakat helyes cipőválasztásról, bőrápolásról, hajpótlásról, biztosítási konstrukciókról, kutyakozmetikai tanácsokat szerkesztett, olykor recepciókon mosolygott, és emelgette a telefonkagylókat. Életmódvezetési cikkeket írt, ehhez a tudást könyvekből csente el. Bármit elvállalt, csak Kartalanra vagy az anyjához ne kelljen visszamennie. Aztán Londonba menekült egy zaklatássá fajult szerelem elől, gazdag orosz család gyerekeire vigyázott, hétvégéken pizzériában szolgált fel, próbálta megtanulni az angolt. Már betöltötte a harmincat, amikor a nehezen összepórolt pénzével visszajött, és levelezőn elvégezte a jogi egyetemet, közben válóperes ügyvédnél fogalmazott, levelezett, iktatott, és a polgári házasságokból lassacskán kiábrándult.

Mikor hazaértek, hipószag terjengett az egész lakásban. Etelka elnézést kért a felfordulásért, amennyire lehetett, gyorsan összetakarítottam, magyarázkodott zavartan a kezét nyújtva az ismeretlen fiatalembernek, szoba plusz egy félszoba az egész, de legalább panel, nem olyan, mint az ósdi sztálinbarokk házak a régi lakótelepen, nem nagy ügy ebben rendet tartani, szabadkozott, aztán elhelyezkedtek a négyszemélyesre nyitott asztal körül, a háziasszony pompás szalonnás rántottát varázsolt, Barta bort vett ki a hűtőből, megvacsoráztak, a fesztiválról beszélgettek, mi minden lesz. Barta a polgármestert dicsérte, Andi meg valami tisztázatlan helyi pénzügyekről és összefonódásokról kezdett beszélni, de inkább nem feszegette a dolgot, későre járt, látta apján a fáradtságot, no meg az elfogyasztott sörök és a bor alakuló hatását. Aztán átmentek a nagyszobába. Etelka a haját piszkálta a fotelben ülve, mosolygott, és igyekezett a fiatalokkal beszélgetni, bár a konyhában várta még öt kiló nyers meggy. Barta bekapcsolta a tévét, Imrét és a lányát sörrel kínálta, egyik sem kért. Etelka hamarosan kiment, vele Andi is, befejezték a rumos meggyet. Imre kommentálta a tévében

látottakat, ő is ingatlanos, mennek fel az árak, pörög a piac, és olyan szavakat mondott nagy hangon, mint projekt, míting, korporét poliszi, amiket Barta nemigen értett, de az lejött neki, hogy a fiú életrevaló, bár azt nem tudta elképzelni róla, hogy tud tapétázni, vagy hogy kicseréli a csöpögő csapban a gumigyűrűt, ezek nélkül meg hogyan lehet ingatlanban utazni? Különben sem hitte el Imrének, hogy Etelka lakása évről évre kábé hat-nyolc százalékkal többet ér, ugyan mitől emelkedne, ő ugyanazt a padlószőnyeget látja mindig a kisszobában, nem alakul át parkettává. A két nő visszajött, behozták a maradék rumot, kitöltötték, muszáj innia, mondta Barta Imrének, majd összetegeződtek. Ásítózni kezdtek sorban, kihúzták a nagyszobai kanapét, oda ágyaztak a fiataloknak. Mozdulni alig lehetett a táskáktól, a félretolt fotelektől, a kárpitozott puffoktól. Imre levert egy cserepes virágot a fenekével, ő, nem érdekes, mondta Etelka mosolyogva, és összesöpörte a földet, felmosta hipós vízzel a szalagparkettát, aztán visszament a konyhába, cigit gyújtott, a füstöt kifújta a nyitott ablakon, és messzire bámult a főút irányába. Megvárta, míg Barta bement a kisszobába, és lassan horkolva elaludt. A kisszobát Etelka használta, külön aludtak, Barta jobban szerette a nagyszobát, tágasabb volt, a tévét is odarakták, a hűtőgép is közelebb esett, és éjjel kevésbé hallotta a betonfalakban az acélszálak pattogásait, vagy néha Etelka felsikoltásait.

Apuról pár éve cikket írtam, suttozta a fiúhoz bújva Andi. Imre a hátán feküdt, egyik karjával a feje alatt, és az utcáról beszűrődő lámpafényben a plafont bámulta. Megúsza, nem sokkal a prágai bevonulás előtt szerelt le, és kezdett nagyapám mellett a gyárban a karbantartóknál dolgozni, folytatta Andi. Előtte gépésztechnikumot végzett, simán felvették a gyárba, meg nagyapa nagyon hitt abban a rendszerben, számított az ajánlása, bár nagyon semmijük sem lett, csak munka, meg por a tudejükben, szemükben, szájukban. Összetartott

a közösség, mindenki hosszútávra számolt. Apu egészen más lehetett, mindenkivel gyorsan barátkozott, élvezte az egészséget, kényelmes emberként sokáig nem költözött el otthonról, így azért valamit félre tudott rakni, de a nagymama, akire egyáltalán nem emlékszem, el is vette tőle. Aztán összejöttek anyámmal, nem értem, mi tartotta össze őket, anyám a laborban dolgozott, az örleményeket analizálták. Apám nem kapkodta el, végül összeházasodtak, albérletben laktak eleinte, aztán, ha jól emlékszem, apám tizenöt évnyi munkaviszonyára hivatkozva, az ifjúsági pártalapszervezet, vagy mi a franc, javasolta a gyár vezetésének egy panel-lakás kiutalását anyáméknak. Én már oda születtem, arra a harmincnégy négyzetméterre, amiben aztán olyan sokat veszekedtek. Anyu egyre többet kiabált, apu meg visszaszólt, alig emlékszem, csak kimerevített képek vannak a fejemben, és hallom az ajtócsapkodást, hmmm, ezek azért eléggé beégnék ám egy gyerekbe, nem? Imre az oldalára fordult, és magához húzta Andit. Megcsókolta a lány száját. Anyu akkortájt csomagolt össze egyszer, és vitt magával a másik nagymamához, merengett tovább hangosan Andi, aput alig láttam, nem jött értem túl gyakran, sőt, csak a cementgyár, az számított neki, meg a sértett önérzete, talán egyedül a gyárat érezte az övének. Apád egy helyben topog, és álmodozik, mondogatta anyám. Az érettségim után kezdtünk közeledni, akkor már jobban érdekelttem, de addigra egészen mássá vált, kiégett, mint a klinker. Mi az a klinker, kérdezte Imre. A klinker? Hát, ami kijön a feldolgozás végén a kemencéből, és amit megőrölnék a gyárban acélgolyókkal, abból lesz a cement, és épülnek a házak, te nagy ingatlan-guru, kuncogott halkán Andi. Akkor már együtt élt Etelkával ebben a lakásban, mesélt tovább a lány, a háziornánál találkoztak. Etelka a második férjét temette el akkor, nyugtató injekciókat kapott, apu meg a szívével járt ellenőrzésre, és barátoknál meg albérletekben élt, mert kikészítették. Kicsoda, emelte fel a fejét Imre.

Úgy látom, ma nem fogunk aludni, sóhajtott Andi, de ez titok, apu előtt szóba ne hozd, szóval amikor jöttek a változások nyolcvankilencben, leállt sok építkezés, és egy csomó embert elküldtek a gyártól, apám bizonyítani akart, szerintem főleg anyámnak, hogy csak azért is előteremt ő mindent, ráadásul abban az új világban. Minden csavart ismert a gyárban. Pár haverjával összeálltak, bétét alapítottak, és megbízással végezték ugyanazt a munkát, amit addig alkalmazottként. Felmondott persze, beltárgyként mindenért felelős ügyvezető lett a bétében, még névjegykártyája is volt, ami elég nevetséges. A cementgyár vezetése örült, legalább azzal a hét emberrel is kevesebb lett, és egyszerűbb volt abban a kilátástalan piaci fuldoklásban szerződéseket lobogtatniuk kis béték felé, mint az emberekkel foglalkozni. Jött némi fellendülés apu számára, folytatta Andi, a régi dolgozók résztulajdont kaptak. Etelka akkor ment hozzá apuhoz, gyártulajdonos, dicsekedett a fodrásznál a többi nőnek, azok hiába magyarázták neki, hogy majdnem kétezer másik emberrel lett az, meg hogy szart sem ér az a lepukkant gyár, piac sincs hozzá, mindezek Etelkát nem zavarták, csak ült elégedetten a hajszárítóbura alatt, és lapozta boldogan a Nők Lapját. Aztán megjelent valami francia cég, hetekig vizsgálták a gyárat, végül kitálgatták, hogy így eladhatatlan a cementgyár maradék tulajdoni része, fel kell újítani. Apu megpályázta a legkomolyabb részt, a kemence felújítását. Kiszámolta, ha megkapják a melót, a bétében mindenki milliókat vihet haza. Nyert az ajánlatuk. Aputól tudom, hogy aznap este taxit rendelt, ami ellen Etelka tiltakozott, és elmentek táncolni és berúgni a városba. Nyolc hónapot kaptak a munkára, nehézkesen jöttek az alkatrészek a régi forrásokból, persze nem illeszkedtek, nem voltak jók, elúsztak időben. Apu egy személyben hirtelen adóssá vált a kötbér miatt a cementgyár és a kifizetetlen munkák miatt az emberei felé. A bíróság, látva apu körülményeit, nem rendelt el végrehajtást, és

mindenkori fizetéséből, nyugdíjából vonják le a tartozását. Dolgozni kezdett mindenfelé, de már nem ment neki igazából semmi, pedig még ötven sem volt. Szervizben dolgozott, kocsikísérő lett, raktáros, ilyesmi, csak nem bírta fizikailag. Végül visszavette a gyár, akkor már egy német holding birtokában, éjjeliőrnek. Hé, ébren vagy még, nézett Imre arcába, de a fiú már mélyen aludt. Etelka az előszobában lekapcsolta a villanyt. Nem sokáig kell már apunak törlesztenie, már csak tíz-tizenöt év lehet hátra, sóhajtotta maga elé Andi, aztán magzatpózba zsugorodott, és mélyen elaludt.

Tizenkét rúd rétes lett végül, ebből nyolc indult délelőtt a fesztiválra.

Ha a nap süt, és ragyogó az idő, megszépül a látóhatár. Jókora tömeg gyűlt össze a pincesoron, a meggyfesztiválra. Hatalmas fényzőrök kerültek az oszlopokra, parkolót alakítottak ki a mezőnél, ugrálóvár, pónilovak, arcfestés várta a gyerekeket, és egész komoly színpad állt a pincesor alatt. Etelka, Barta Laci, Andi és Imre az Arénából elkért asztalnál ültek a süteményes versenyzők során. A zsűri mellett bárki megkóstolhatta a réteseket, persze csak módjával. Ha ingyen van, nincs ellenőrzés. Délután négykor kihirdették az eredményeket. Etelka nem nyert semmit, a cementgyár egyik igazgatójának feltűnő és hivalkodó felesége viszont igen. Előbbi tény Etelkát bántotta, a kettő együtt pedig Bartát. Az Andival egyidős nő óriási tapsot kapott, felhívták a színpadra, átvette a díjat, a gyáriak füttyögettek. A két fiatal vigasztalta Etelkát, meggyesört hoztak neki. Barta is megkóstolta. Azelőtt soha nem ivott volna ilyet, nem tartotta férfiasnak, ha sört iszunk, az sör legyen, ne szörp, mondogatta az Arénában a citromos sörre. Barta és Imre összepakoltak, felpókozták az asztalt, a székeket az öreg Skoda tetőcsomagtartójára. Aztán Imre meghívta Bartát, meggyesört vásárolt mindenkinek. Viszszamentek a két nőhöz, alig találták meg őket. Mind a négyen szorongatták a kezükben a fél-

literes műanyag poharakat. Jöttek sorban a fellépők. Helyi néptáncsoport, énekkar, citárások, aztán Pestről a két humorista, végül a neves operetténekesnő. Szünet után kilenckor kezdett a legnagyobb sztárvendég, MC Sucka, ugyan Barta és Etelka még soha nem hallottak róla, de Andi és Imre állították, hogy jól tolja, nagyon kemény, szókimondó, miatta is jöttek le Kartalanra. MC Sucka és társai belekezdtek. Három perc után először Etelka állt fel. Mutatta a fiataloknak, ők csak maradjanak. Imre, Andi és nyolc-tízsortnyi ember a karjaikat előretartva bólogattak ütemesen, és ringatták magukat a rap-re. Barta hallgatta még a szöveget. Amit kiharcolsz, csak az a tiéd, na gyereünk, gyereünk, virítsd a lét, lépj át mindent, hé, ez a gettó, ha nem bírod, hát húzz el suttyó, kicsi vagy, hát nőj végre fel, francnak sem kell közénk egy pancser. Barta is felállt, sörért megyek, mutatta a fiataloknak. Kivárta türelemmel a sort, aztán rendelt egy korsó meggyesört. A korsót magasba emelve oldalról jutott fel a színpadra. MC Sucka elé lépett, és az arcába csapta a meggyesört. A koncert leállt, mi van, öreg, szólt hozzá MC Sucka, és Barta karjára csapott. Egy hosszú másodpercig szúrtak a szemekkel. A nézőtéren dermedt csend támadt, a zenészek lebénytak. MC Sucka végül elfordult, a biztonságiakkal kezdett ordítani. Vakuk villogtak. Ki tudja, hogyan, de Etelka ott állt a színpad lépcsőjénél, Laci, menjünk, szólt fel. Barta a lépcső felé indult, Etelka segítette. Lassan tapsolni, füttyögetni kezdtek a fesztiválozók. MC Sucka megtörölközött, tökök az öreg, mondta a mikrofonba, és feltartott kezekkel tapsolt. Bartát sokan hátba veregették, ez az, mondták neki többen, még a plébános is, amíg az öreg Skodához értek.

Késő este, a még remegő lábaival a nagyszobai kanapén fekve, azon töprengett Barta, hogy ő tényleg tökök-e? Hát, a koncert folytatódott, válaszolta Andi, miközben az apja kezét simogatta.